

Kertomus Kotikielen Seuran 134. toimintavuodesta

Sadantenakolmantenakymmenentenä-neljäntenä toimintavuotenaan Kotikielen Seura on kokoontunut viisi kertaa. Kokouksissa on käynyt keskimäärin 31 henkeä.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2009 Seuran esimies Marja-Leena Sorjonen piti juhlaesitelmän ”Kuka ja mikä tutkimusta ohjaa?”

Huhtikuun 4. päivänä järjestettiin Tiedepoliittinen teemapäivä. Tilaisuudessa puhuivat tohtori, Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen yksikön johtaja Pirjo Hiidenmaa aiheesta ”Näkökulmia tiedepoliitiikkaan: mitä tutkijan tulee osata?”, professori mvs. Jaakko Leino aiheesta ”Fennistitohtori tehostuvilla työmarkkinoilla”, professori Urpo Nikanne aiheesta ”Humanistit ja innovaatiopoliitiikka”, tohtori, kansanedustaja ja eduskunnan sivistysvaliokunnan jäsen Outi Alanko-Kahiluoto aiheesta ”Perus- ja soveltavan tutkimuksen ero poliittisessa päätöksenteossa” sekä tohtori Tapani Kelomäki aiheesta ”Mihin hyvä fennistiikka riittää?” Loppukeskustelua johti dosentti, Virittäjän päätoimittaja Tiina Onikki-Rantajääskö.

Lokakuun 1. päivänä maisteri Susanna Marin esitelmöi pro gradu -tutkielmastaan *Pari bissee ja taksimatka himaan: Millaisia funktioita slangin käytöllä on?* ja maisteri Anu Rouhikoski esitelmöi pro gradu -tutkielmastaan *Pohjois-Savosta pääkaupunkiseudulle: Tapaustutkimus tilanteisesta variaatiosta ja kielellisestä identiteetistä.*

Marraskuun 26. päivänä esittäytyi dosentti Maria Vilkunan johtama hanke

Aluemurteiden näkökulma suomen syntaksiin.

Helmikuun 4. päivänä 2010 professori Ritva Laury esitelmöi aiheesta ”Itsenäiset jos-lauseet direktiiveinä”.

Seuran esimiehenä on toiminut professori Marja-Leena Sorjonen, ensimmäisenä varaesimiehenä tohtori Mari Siironen, toisena varaesimiehenä maisteri Toni Suutari, sihteerinä maisteri Riitta Juvonen, varasihteerinä kandidaatti Eero Voutilainen, rahastonhoitajana tohtori Kaarina Pitkänen-Heikkilä sekä muina johtokunnan jäseninä tohtori Minna Jaakola, tohtori Tapani Kelomäki ja professori Ritva Laury. Tilintarkastajina ovat olleet tohtori Mia Halonen ja merkonomi, pankinjohtaja Karri Haaparinne sekä varatilintarkastajina suunnittelija Arja Lehtonen ja professori Helena Kangasharju. Kirjanpidosta on vastannut Kauppatorin Taloushallinto Oy.

Seuran johtokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana 29. huhtikuuta, 4. kesäkuuta, 10. syyskuuta, 1. lokakuuta ja 23. marraskuuta 2009 sekä 14. tammi-kuuta, 4. helmikuuta ja 24. helmikuuta 2010 eli yhteensä kahdeksan kertaa.

Seurassa oli vuoden 2010 lopussa kolme kunniajäsentä ja 696 jäsenmaksunsa maksanutta vuosijäsentä, joista 371 oli täysjäseniä ja 325 opiskelijajäseniä.

Seuraa on edustanut Tieteellisten seuran valtuuskunnan syyskokouksessa esimies Marja-Leena Sorjonen ja Suomen tiedekustantajien liiton vuosikokouksessa II varaesimies Toni Suutari.

August Ahlqvistin, Yrjö Wichmanin, Kai Donnerin ja Artturi Kannis-

ton rahastojen yhteinen lautakunta, johon ovat kuuluneet Suomalais-Ugrilaisen Seuran edustajina professori Riho Grünthal, professori Sirkka Saarinen ja asemansa puolesta Suomalais-Ugrilaisen Seuran esimies professori Ulla-Maija Forsberg sekä Kotikielen Seuran edustajina esimies Marja-Leena Sorjonen ja professori Ritva Laury on päättänyt kokouksessaan 19. helmikuuta 2010 antaa Ante Aikiolle 1000 euron palkinnon väitöskirjasta *The Saami Loanwords in Finnish and Karelian*, Petteri Laihoselle 1000 euron palkinnon väitöskirjasta *Language ideologies in the Romanian Banat: Analysis of interviews and academic writings among the Hungarians and Germans*, Hannu Remekselle 1000 euron palkinnon väitöskirjasta *Muodot kontrastissa: Suomen ja viron vertailevaa taivutusmorphologiaa*, Johanna Vaattoväärälle 1000 euron palkinnon väitöskirjasta *Meän tapa puhua: Tornionlaakso pello-laisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena* sekä Jussi Ylikoskelle 1000 euron palkinnon väitöskirjasta *Non-finites in North Saami*.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2009 julistettiin haettavaksi Sanakirjasäätiön rahastosta 2500 euroa apurahana suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Huhtikuun 29. päivänä 2009 pitämässään kokouksessa rahaston lautakunta eli Kotikielen Seuran johtokunta päätti myöntää apurahana pro gradu -tutkielman kustannuksiin Miia Luoraselle 110 euroa, Meri Maliselle 350 euroa, Jenni Rimpeläiselle 410 euroa ja Meri Romppaselle 320 euroa sekä Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitoksen järjestämän murteenkeruuretken matkakustannuksiin Susanna Kokolle 65 euroa, Elina Leinoselle 112 euroa, Heidi Saaristolle 65 euroa ja Kaisa Vilhulalle

68 euroa. 1000 euroa varattiin jaettavaksi myöhempänä ajankohtana.

Kokouksessaan 4. helmikuuta 2010 Sanakirjasäätiön rahaston lautakunta päätti jakaa Sanakirjasäätiön rahaston vuoden 2009 jaettavissa olevasta 3359,06 euron tuotosta 2000 euroa apurahoina suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Apuraha julistetaan haettavaksi Kotikielen Seuran vuosikokouksessa, ja päätös ilmoitetaan 30. huhtikuuta 2010. Apuraha voidaan jakaa usean hakijan kesken. Loput tuotosta varataan myöhempää käyttöä varten.

E. A. Saarimaan rahaston lautakunta, jonka muodostavat Kotikielen Seuran johtokunnan jäsenet, on päättänyt myöntää vuoden 2009 jaettavissa olevasta tuotosta ja edellisestä vuonna tehdystä varauksesta, jotka ovat yhteensä 3578,33 euroa, 500 euron palkinnon Petra Hebedovälle artikkelista ”Suomen ja viron astevaihtelun ongelmalliset kohdat kielen oppijalle” (ilm. *Sananjalassa* 51, s. 76–98), Suvi Honkaselle artikkelista ”Lauseet, jaksot ja (ala)laji viraston ohjailevissa kirjeissä” (ilm. Vesa Heikkisen toimittamassa teoksessa *Kielen piirteet ja tekstilajit: Vaikeuttavia valintoja tekstistä toiseen*, s. 191–217) ja Aino Koivistolle artikkelista ”Kiitoksen paikka: Kiittäminen kioski-asiointia jäsentämässä” (ilm. Hanna Lappalaisen ja Liisa Raevaaran toimittamassa teoksessa *Kieli kioskilla: Tutkimuksia kioski-asioinnin rutiineista*, s. 174–200). Jäännös varattiin jaettavaksi myöhemmin.

Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet professori Marja-Leena Sorjonen, professori Riho Grünthal ja maisteri Riitta Juvonen, on päättänyt kokouksessaan 17. helmikuuta antaa jaettavissa olleesta 2928,70 euron vuoden 2009 tuotosta ja edellisvuoden varauksesta Heini Hienoselle 500 euroa pro

gradu -tutkielmasta *Vepsän kielen kvanttoripronomit*, Hanna-Ilona Härmävaaralle 500 euroa pro gradu -tutkielmasta *Vokaalien keston variaatio virolaismuuttajien puhe-suomessa* ja Emma Laitiselle 500 euroa pro gradu -tutkielmasta *Retoriset keinot ja kirjoittajaroolit virolaisen Postimees-lehden ja suomalaisen Helsingin Sanomien verkkosivujen mielipidekeskusteluissa*. Lisäksi päätettiin myöntää Hanna-Ilona Härmävaaralle 500 euron apuraha väitöskirjan käynnistämistyöhön. Loput tuotosta varattiin myöhemmä käyttöä varten.

Hesteon koululaiskielirahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet professori Marja-Leena Sorjonen, maisteri Ritva Saksi, tohtori Kaarina Pitkänen-Heikkilä ja maisteri Riitta Juvonen, on kokouksessaan 23. helmikuuta 2010 päättänyt, että vuoden 2009 tuotto 84,15 euroa varataan myöhempää käyttöä varten.

Kuluneena toimintavuonna on alettu järjestää ja luetteloida *Virittäjän* arkistomateriaalia Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkistoon. Työn tekee Sanakirjasäätiön rahaston työskentelyapurahan turvin kandidaatti Suvi Aarnio. Seura on perinteiseen tapaan onnitellut ansiotuneita jäseniään heidän merkkipäivinänsä sekä ottanut osaa poismenneiden jäsenten omaisten suruun.

Aikakauslehti *Virittäjä* ilmestyi vuonna 2009 neljänä vihkona, joissa oli yhteensä 648 sivua. Tilaajia oli vuoden 2008 lopussa 896. Päätoimittajana on toiminut dosentti Tiina Onikki-Rantajääskö ja varapäätoimittajana tohtori Minna Jaakola. Toimitussihteerinä on työskennellyt ylioppilas Kaisa Ranta. Kirjallisuusosastosta on vastannut tohtori Taru Nordlund ja suomi toisena ja vieraana kielenä -aihealueesta maisteri Marja Kokkonen, joka toimitti yhdessä tohtori Salla Kurhi-

lan kanssa teemanumeron Suomi toisena kielenä: opetuksen ja tutkimuksen rajapintoja (*Virittäjä* 3/2009). Teemanumerosta tuli hyvin suosittu, sitä myytiin irtotnumeroina noin 100 kpl. Toimituksessa ovat työskennelleet myös verkkosivuista vastannut maisteri Toni Suutari ja *Virittäjän* taloutta ja tilauksia hoitanut kandidaatti Eero Voutilainen.

Aikakauslehti *Virittäjän* toimitusneuvosto on kokoontunut 27. helmikuuta 2009. Toimitusneuvostoa on johtanut Seuran esimies, professori Marja-Leena Sorjonen. Muina jäseninä ovat toimineet professori Hannele Dufva, professori Marja-Liisa Helasvuo, dosentti Ilona Herlin, professori Tuomas Huumo, professori Kaisa Häkkinen, dosentti Jarmo Jantunen, professori Marja Järventausta, tohtori Kaija Kuiri, professori Johanna Laakso, professori Jarmo Lainio, professori Lea Laitinen, dosentti Petri Lauerma, professori Ritva Laury, professori Esa Lehtinen, tohtori Kaija Mallat, tohtori Anne Mäntynen, tohtori Richard Ogden, professori Karl Pajusalu, tohtori Helka Riionheimo ja dosentti Liisa Tainio.

Seuran pitkäaikaisten sijoitusten arvoksi on vuoden 2009 tilinpäätökseen merkitty 123 451,71 euroa. Seuran ja *Virittäjän* pankkitalletusten määrä on ollut tilikauden päättyessä 40 847,13 euroa. Näistä varoista, yhteensä 164 298,84 euroa, kuului *Virittäjälle* 23 263,88 euroa ja Seuralle ja sen hallinnoimille rahastoille 141 034,96 euroa. Pitkäaikaiset sijoitukset jakautuvat Seuralle ja rahastoille seuraavasti: Kotikielen Seura 3,9 %, Sanakirjasäätiö 36,1 %, Lauri Kettusen rahasto 31,8 %, E. A. Saarimaan rahasto 26,6 % ja Hesteon koululaiskielirahasto 1,6 %. Taseeseen on merkitty myös muita eriä. Vuoden 2009 taseessa vastaavaa ja vastattavaa on kumpaakin 165 489,10 euroa.

Virittäjän tuotot olivat vuonna 2009 ilman avustuksia yhteensä 24 282,25 euroa. Nämä tulot ovat kertyneet tilausmaksuista (24 031,00 euroa) ja sijoitusten tuotoista (251,25 euroa). Tieteellisten seuran valtuuskunta myönsi julkaisuavustusta 18 000,00 euroa sekä muita avustuksia (365,09 euroa). Yhteensä Virittäjän tulot olivat 42 647,34 euroa. Menoja kertyi 43 516,06 euroa. Suurimmat kulut aiheutuivat painatuksesta ja postituksesta (17 784,49 euroa), palkkoista, palkkioista ja korvauksista (sosiaalikuluneen 25 962,39 euroa). Virittäjän tulos vuodelta 2009 on siis 868,72 euroa alijäämäi-

nen. Seuran tuotot koostuivat pääosin jäsenmaksuista, jotka olivat 2 853,00 euroa. Seuran kulut olivat 2 123,29 euroa, ja ne koostuivat pääosin kirjanpidosta ja jäsenkokousten järjestämisestä. Kotikielen Seuran ja Virittäjän vuoden 2009 yhteinen tilinpäätös osoittaa tuottoja 52 692,01 euroa ja kuluja 52 090,18 euroa, joten ylijäämäksi muodostuu 601,83 euroa.

Helsingissä 24. helmikuuta 2010

RIITTA JUVONEN
etunimi.sukunimi@helsinki.fi
Kotikielen Seuran sihteeri

KIRJALLISUUTTA

Loppu-k:sta kosmogoniaan

Elina Palola: *Arkaismi, konteksti ja kirjuri. Sananloppuisen k:n merkintä Christfrid Gananderin kansanrunokokoelmassa.* Acta Universitatis Ouluensis B Humaniora 89. Oulu: Oulun yliopisto 2009. 294 s.
<http://herkules.oulu.fi/isbn9789514291180/>
ISBN 978-951-42-9117-3 (NID.),
978-951-42-9118-0 (PDF).

Kansanperinteen ja sanaston tutkimuksesta innostunut Rantsilan kappalainen Christfrid Ganander kokosi 1700-luvun jälkipuoliskolla haltuunsa suurimman osan siihen asti kerätystä kansanrunoudesta. Myöhemmin hävinneet ai-

neistot säilyivät hänen sanakirjansa (julk. Liisa Nuutisen toimittamana 1997) irrallisina säe-esimerkkeinä, joiden pohjalta Matti Kuusi ja Senni Timonen ovat jälleen rekonstruoineet itse runot. Tämän *Suomen kansan vanhojen runojen* täydennysosassa (SKVR xv) julkaistun kokoelman pohjalta Elina Palola on lähtenyt tutkimaan yhtä kielihistoriallisesti keskeistä äännepiirrettä, sananloppuisen k:n esiintymistä. Juuri tähän Gananderin omistakin teksteistä ilmenevään piirteeseen harvalukuiset hänen kielenkäyttöään kommentoineet tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota (ks. esim. Rapola